

Nowe dane o rozmieszczeniu smukwy kosmatej *Scolia hirta* (SCHRANK, 1781) w centralnej Polsce

New distribution data of *Scolia hirta* (SCHRANK, 1781) in Central Poland

Piotr KŁONOWSKI¹, Dariusz WĘCŁAWEK¹, Dawid SZYMAŃSKI², Dominik M. SZYMAŃSKI²,
Hubert M. SZYMAŃSKI³

¹Towarzystwo Przyrodnicze ALAUDA, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 65, 87-100 Toruń,
e-mail: piotr.klonowski92@gmail.com, dweclawek@alauda.org.pl

²Piotrkowice 46, 62-561 Ślesin, e-mail: dawid.szymanski111@gmail.com, dominik.szymanski007@gmail.com

³ul. Budowlanych 1A/6, 87-800 Włocławek, e-mail: hszymanski99@gmail.com

KEY WORDS: Hymenoptera, *Scolia hirta*, Central Poland, new record.

W Europie stwierdzono występowanie 22 gatunków z rodziny smukwowatych Scoliidae, w Polsce natomiast dwóch: smukwy białoplamej *Scolia sexmaculata* (MÜLLER, 1766) oraz smukwy kosmatej *Scolia hirta* (OLSZEWSKI i in. 2016). Omawiany gatunek ujęty został w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt w kategorii „VU – narażone na wyginięcie” (BANASZAK 2004). Smukwa kosmata jest gatunkiem o zasięgu palearktycznym, gatunek ten związany jest przede wszystkim z różnymi typami siedlisk o charakterze otwartym (lasostepy, zbocza kserotermiczne, tereny ruderalne itp.) (BANASZAK 2004, OLSZEWSKI i in. 2016). Najnowsze dane wskazują również na ważny udział gospodarki leśnej w zwiększaniu zasięgu występowania gatunku, a także plastyczności odnośnie zajmowanych siedlisk w obrębie kompleksów leśnych (WOJTON i in. 2022).

W Polsce w ostatnich latach przez kumulację różnych ekologicznych czynników, głównie klimatycznych obserwujemy się wyraźny wzrost liczby nowych stanowisk i stwierdzeń (OLSZEWSKI i in. 2016, WOJTON i in. 2022). Z wielu regionów ilość doniesień jest nadal uboga i niewystarczająca aby poznać aktualny, krajowy zasięg występowania smukwy kosmatej (BANASZAK i TWERD 2009, OLSZEWSKI i in. 2016). W centralnej części kraju wykazywana głównie z Kotliny Toruńskiej oraz Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej gdzie liczne doniesienia należy uznać za historyczne, wymagające pilnej rewizji (BANASZAK 1978, BANASZAK i TWERD 2009, BARANIAK i in. 2013, OLSZEWSKI i in. 2016).

Nowe stanowiska częściowo pokrywają się z dawnym zasięgiem i stanowią uzupełnienie aktualnego rozmieszczenia gatunku na obszarze centralnej Polski.

W tekście zastosowano następujące skróty nazwisk: PK – Piotr KŁONOWSKI, DW – Dariusz WĘCŁAWEK, DMS – Dominik M. SZYMAŃSKI, DS – Dawid SZYMAŃSKI, HS – Hubert SZYMAŃSKI, ES – Emanuel SZYMAŃSKI, MW – Mikołaj WOJTÓW.

Nowe stanowiska:

- CD63 Włocławek, 4 VII 2017, 1♀, niewielka śródleśna łąka z udziałem nawłoci *Solidago sp.* i niskiej zwartej roślinności, w sąsiedztwie młodnik sosnowy i ogródki działkowe, obs. PK.
- CD63 Pikutkowo, 20 VIII 2017, 1♂, zrąb zupełny w otoczeniu gospodarczego lasu sosnowego, w pobliżu J. Łuba, gm. Brześć Kujawski, obs. PK.
- CD73 Kulin, 27 VIII 2019, 1♀, niewielkie zbocze kserotermiczne na wysokości Zb. Włocławskiego graniczące z florystycznym rezerwatem Kulin, obs. PK, DMS, DS, HS.
- CD72 Kowal, 29 VIII 2019, martwy osobnik, fragment murawy napiaskowej przy drodze krajowej 91 między Włocławkiem a Kowalem, obs. DMS, DS, HS, ES, MW.
- CD63 Włocławek, 03 IX 2020, 1♂, opuszczony sad z udziałem zwartej niskiej roślinności w pobliżu wału przeciwpowodziowego w dolinie Wisły, obs. PK.
- CD93 Dąb Polski, 18 VII 2021, 1♂, Obszar Natura 2000 PLB040005 Żwirownia Skoki, niewielki fragment nieużytku z udziałem roślinności o charakterze ruderalnym, obs. PK, DW.



Ryc. *Scolia hirta* (SCHRANK, 1781), Żwirownia Skoki,
18 VII 2021 (fot. D. WĘCŁAWEK)

Fig. *Scolia hirta* (SCHRANK 1781), Gravel pit Skoki,
18 VII 2021 (phot. D. WĘCŁAWEK)

PIŚMIENNICTWO

- BANASZAK J. 1978. *Scolia hirta* SCHRANK, 1781 (Hymenoptera, Scoliidae) nad dolną Wisłą oraz rozmieszczenie tego gatunku w Polsce. Przegląd Zoologiczny, **22** (1): 45-48.
- BANASZAK J. 2004. *Scolia hirta* SCHRANK, 1781 Smukwa kosmata (ss. 175-176). [W:] GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (red.): Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego, Kraków – Poznań.
- BANASZAK J., TWERD L. 2009. Historical and current records of *Scolia hirta* SCHRANK, 1781 (Hymenoptera: Scoliidae) in Poland. Polskie Pismo Entomologiczne, **78** (1): 101-110.
- BARANIAK E., NOWOSAD A., PRZEWOŹNY M. 2013. Nowe stanowiska smukwy kosmatej *Scolia hirta* (Hymenoptera: Vespoidea) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej. Chrońmy Przyrodę Ojczyzną, **69** (3): 234-236.
- OLSZEWSKI P., WIŚNIEWSKI B., BOGUSCH P., PAWLIKOWSKI T., KRZYŻYŃSKI M. 2016. Distributional history and present status of the species of the family Scoliidae (Hymenoptera) in Poland and the Czech Republic. Acta Zoologica Bulgarica, **68** (1): 43-54.
- WOJTON A., KRASOŃ K., WIŚNIEWSKI B. 2022. Nowe dane o rozmieszczeniu smukwy kosmatej *Scolia hirta* (SCHRANK, 1781) i smukwy białopłamej *Scolia sexmaculata* (MÜLLER, 1766) (Hymenoptera: Scoliidae) w Kotlinie Sandomierskiej. Wiadomości Entomologiczne, **41** (1): 26-31.

Wpłynęło: 1 marca 2022

Zaakceptowano: 17 października 2022